

wydział
mechatroniki

***„Innowacyjny system monitoringu i prognozowania
agrometeorologicznego oraz operacyjnego planowania
nawodnień w gospodarstwach rolnych na Kujawach”
Minikowo, 14 czerwca 2022***

*Projekt dofinansowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów
Wiejskich na lata 2014-2020, Działanie 16 Współpraca*

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

MODEL MATEMATYCZNY NAWADNIANIA

PODSTAWY NAUKOWE

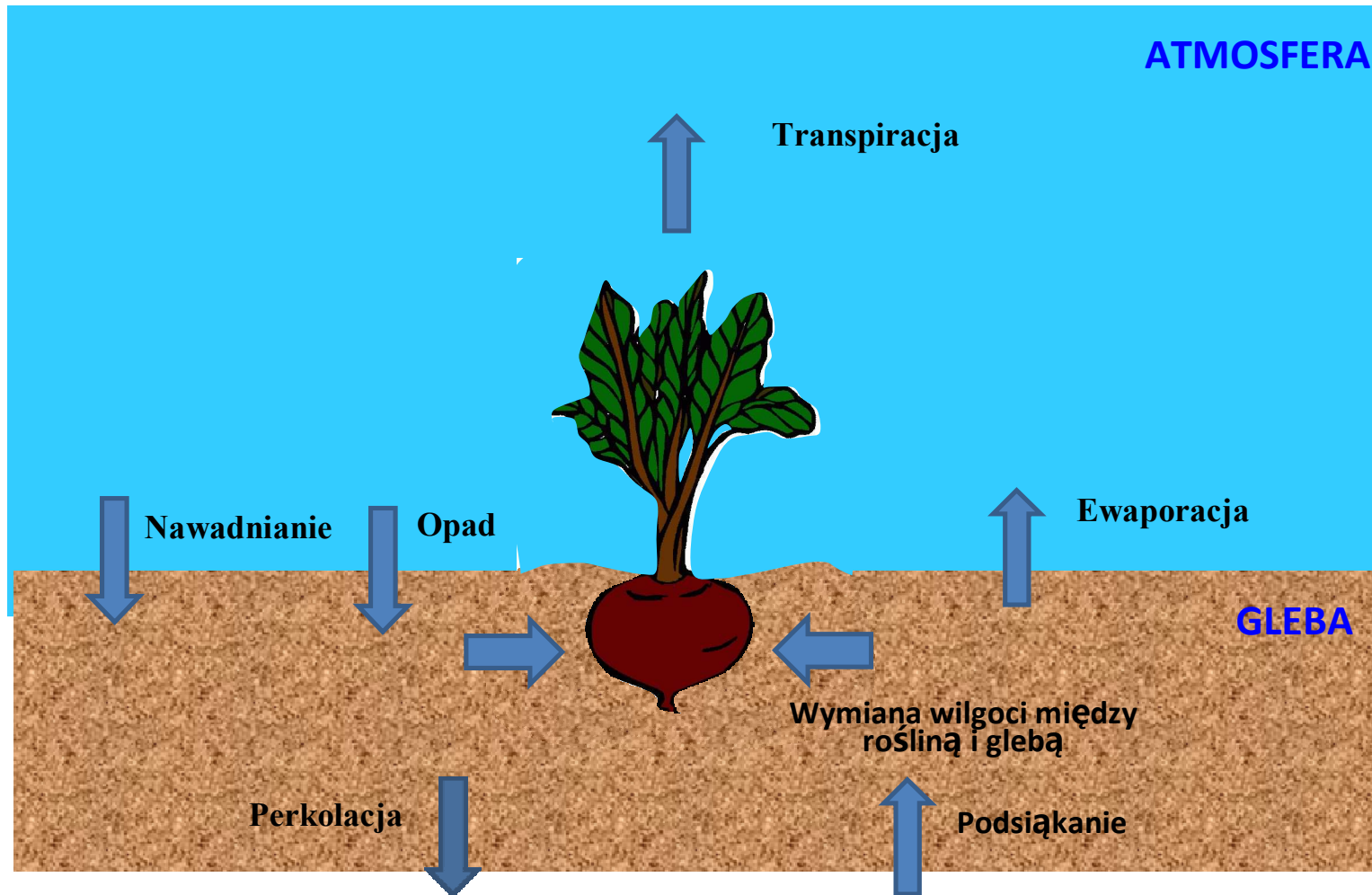
Mariusz Kaczmarek, Mieczysław Cieszko, Katarzyna Kazimierska-Drobny

Zespół UKW:

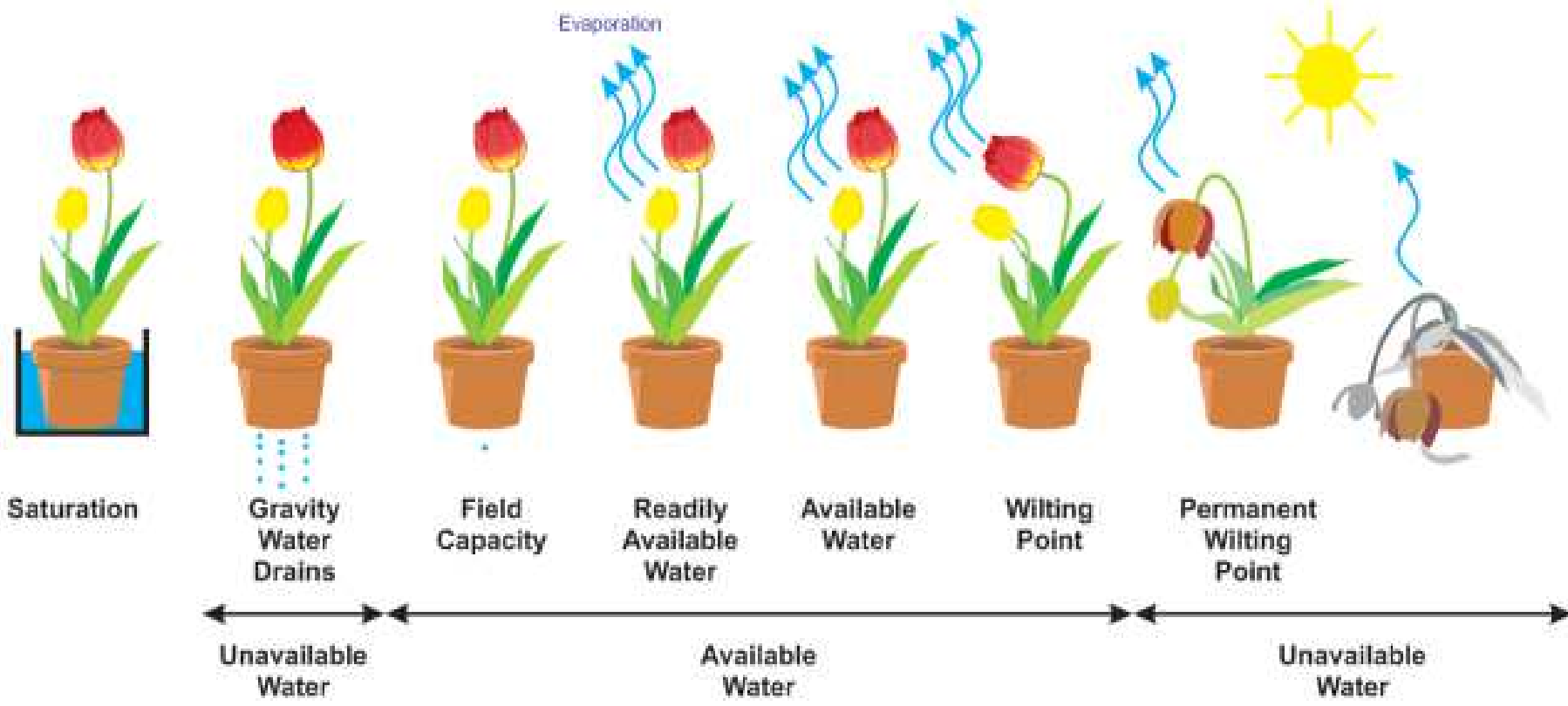
K. Kazimierska-Drobny, M. Cieszko, M. Kempieński, M. Kaczmarek (WM)

I. Rojek, P. Kotlarz, M. Piechowiak (II),

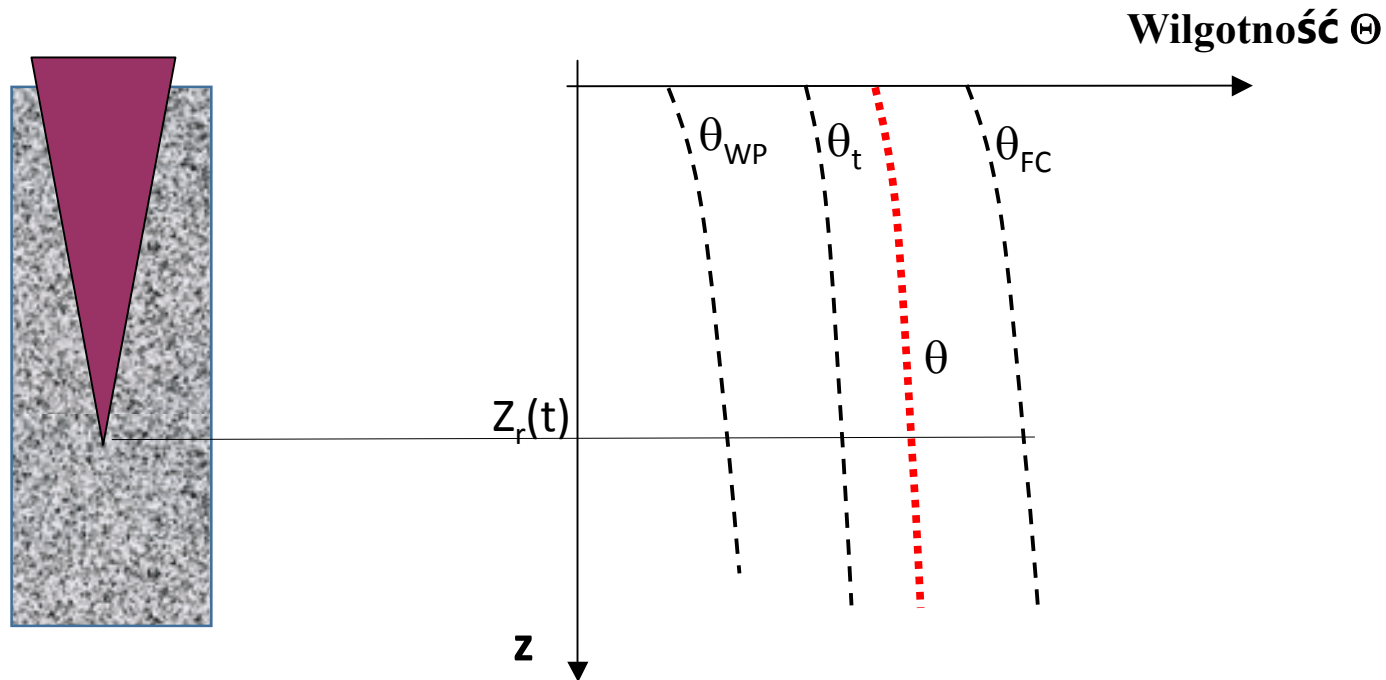
Model bilansu wodnego uprawy

Allen, R.G.; Pereira, L.S.; Raes, D.; Smith, M. Crop Evapotranspiration: Guidelines for Computing Crop Water Requirements; Irrigation and Drainage Paper 56; Food and Agricultural Organization of the United Nations: Rome, Italy, 1998.

Wilgotność gleby

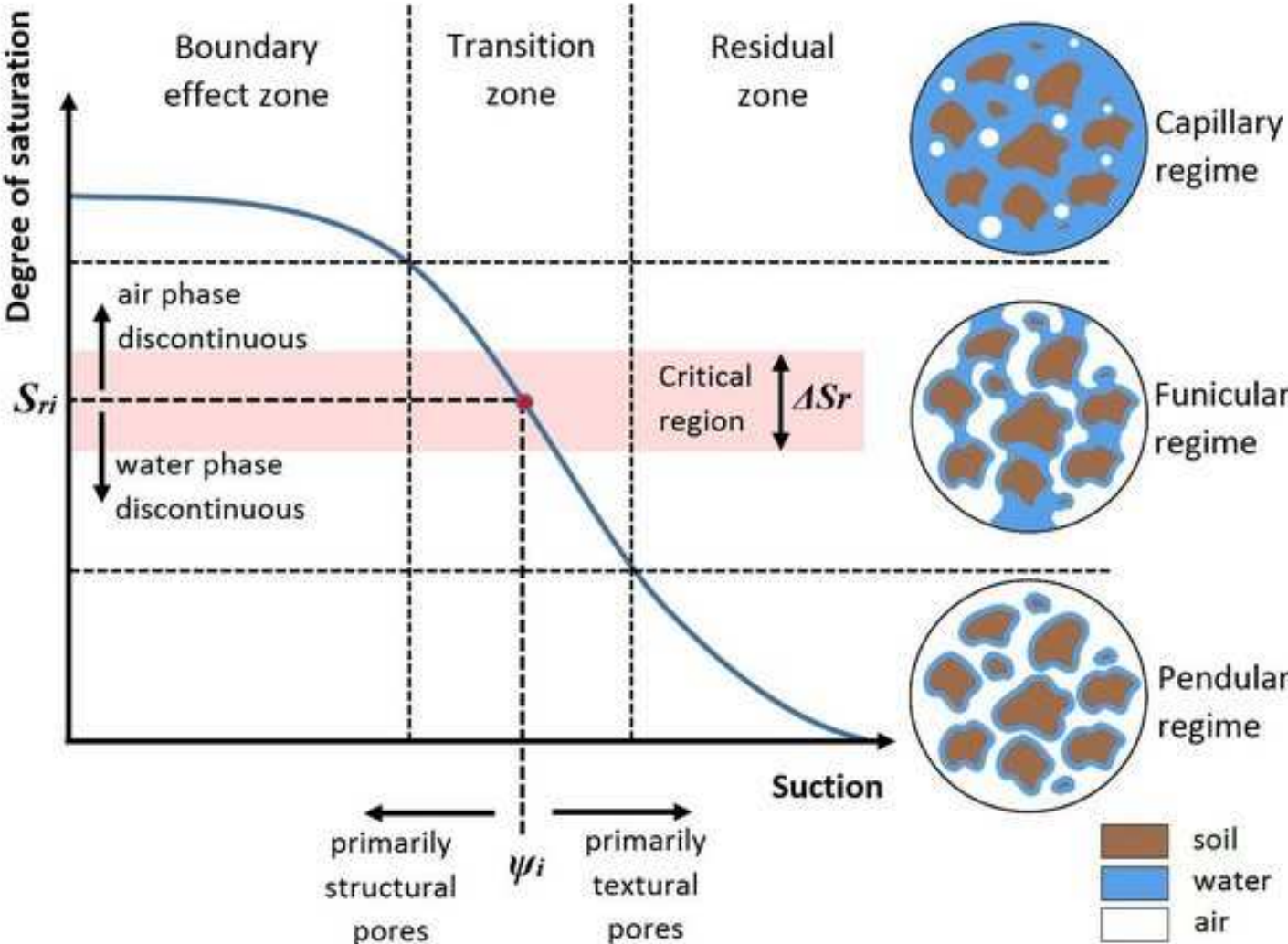
WILGOTNOŚCI GLEBY:

θ_{WP} – wilgotność trwałego więdnięcia,

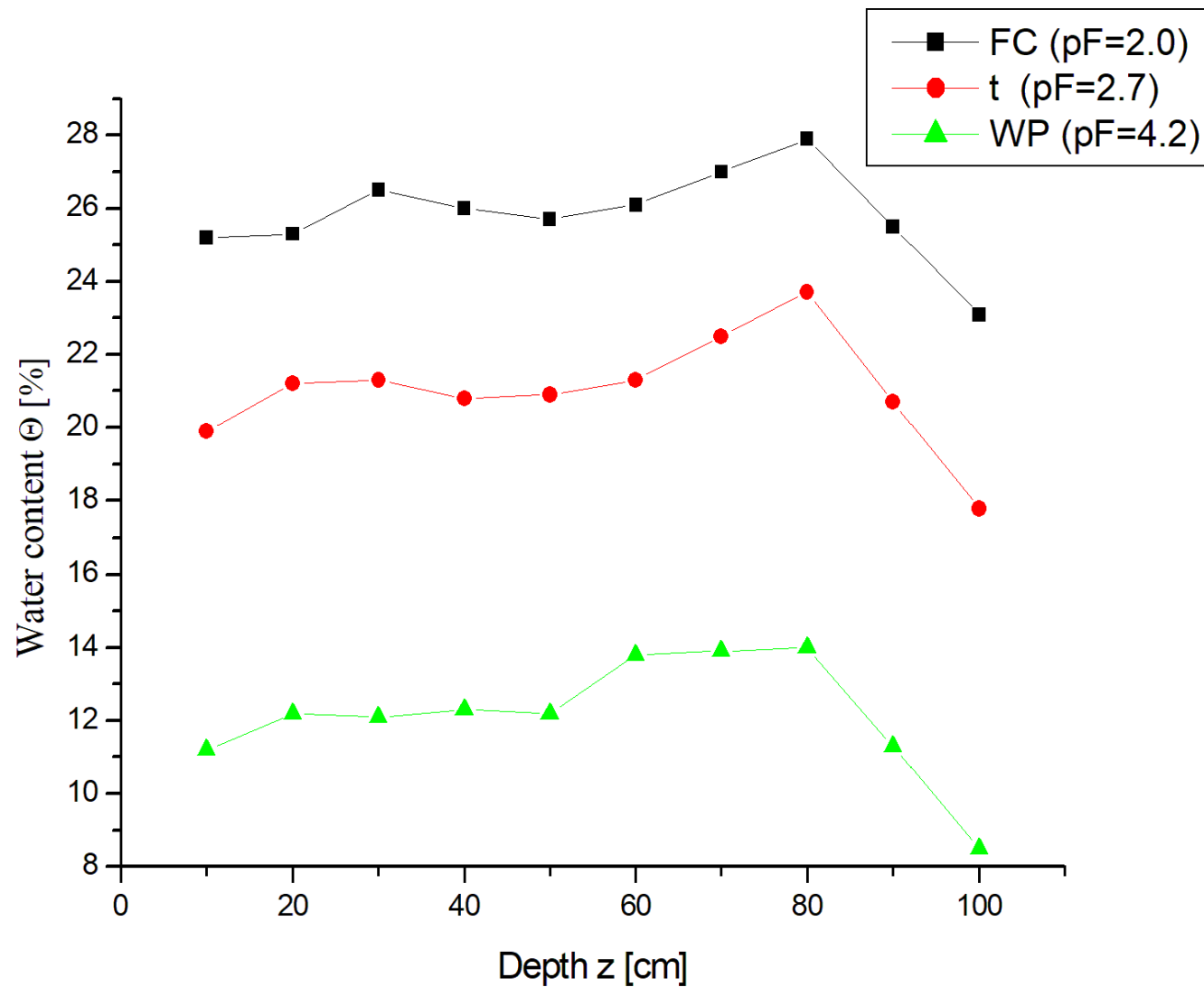
θ_t – wilgotność progowa (krytyczna) stresu wodnego,

θ_{FC} – wilgotność maksymalna - pojemność polowa,

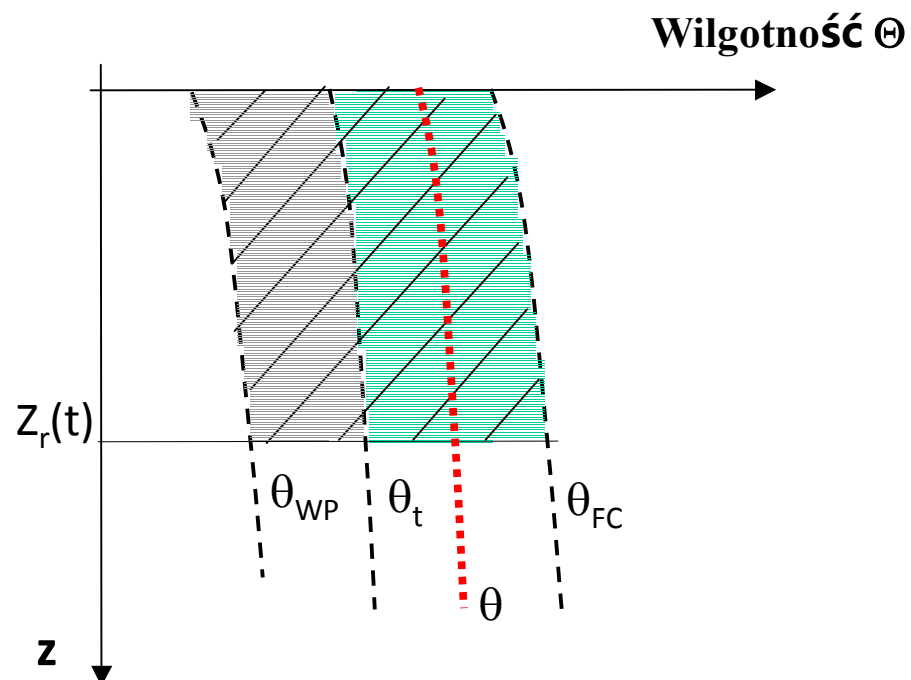
Krzywe retencji gleby

Przykładowy rozkład wilgotności w glebie z Kujaw

Woda dostępna dla roślin

WODA W GLEBIE:

$$RAW(t) = \sum_{k=1}^{N(t)} (\theta_{FC}^k - \theta_t^k) \Delta z$$

$$TAW(t) = \sum_{k=1}^{N(t)} (\theta_{FC}^k - \theta_{WP}^k) \Delta z$$

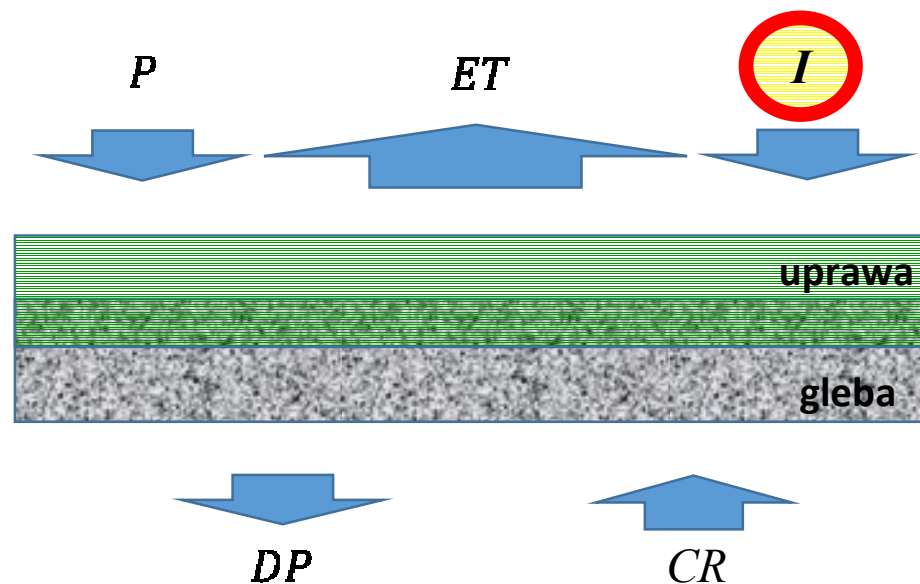
 - łatwo dostępna woda (RAW),

 - zakres stresu wodnego,

 - całkowita dostępna woda (TAW).

Predykcja nawadniania (I) na podstawie uproszczonego modelu bilansu wodnego uprawy

STRUMIENIE POWIERZCHNIOWE:

P – opad,

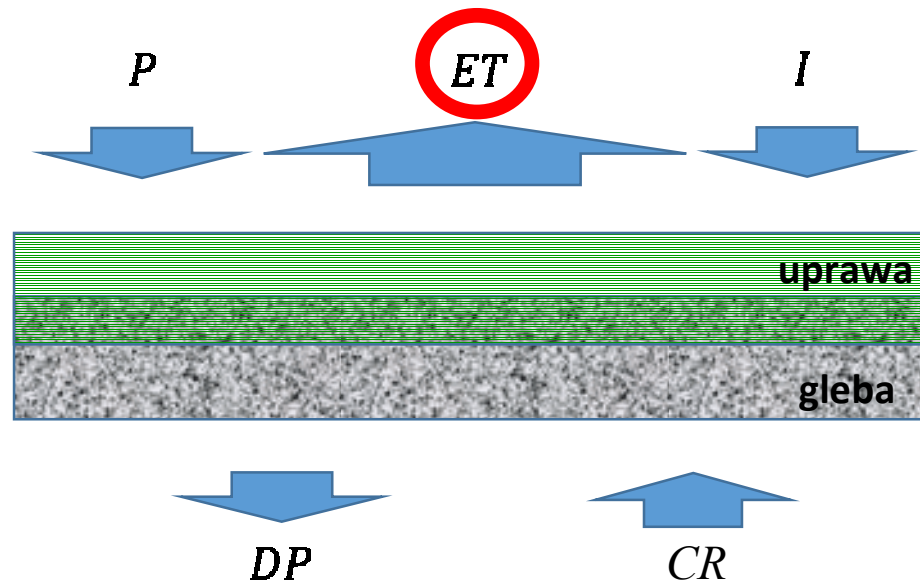
ET – ewapotraspiracja,

I – nawadnianie,

DP – perkolacja (odpływ do głębszych warstw),

CR – podsiąkanie kapilarne.

Obliczanie ewapotranspiracji

Wyznaczanie ewapotranspiracji wskaźnikowej (referencyjnej)

Dane METEO: $T(t)$, $R_sW(t)$, $RH(t)$, $V(t)$, $R_a(t)$, $P(t)$,

$$ET_0 = \frac{0.408\Delta R_N + 0.067V \frac{900VPD}{T + 237}}{\Delta + 0.067(1 + 0.34V)} \quad \text{Penman-Monteith method}$$

gdzie

$$R_N = R_{NS} - R_{NL} \quad R_{NS} = 0.77R_s \quad R_s = 0.0864R_{sW}$$

$$R_{NL} = 4.903 \times 10^{-9} (T + 237.16)^4 \left(0.34 - 0.14 \sqrt{e_a} \right) \left(1.35 \frac{R_s}{R_{s0}} \right) \quad R_{s0} = 0.75R_a$$

$$VPD = e_s - e_a \quad e_s = 0.6108 \exp\left(\frac{17.27T}{T + 237.3}\right) \quad e_a = RH e_s / 100 \quad \Delta = \frac{4098 e_s}{(T + 237.3)^2}$$

Wyznaczanie ewapotranspiracji potencjalnej (uprawy)

Ewapotranspiracja uprawy ET_c jest wyznaczana **dla standardowych warunków**. Zakłada się, że uprawa rośnie:

- na dużym polu,
- w optymalnych warunkach agronomicznych,
- w optymalnych warunkach glebowych ($K_s = 1$) (nie występuje stres wodny).

$$ET_c = K_c ET_o$$

gdzie K_c jest współczynnikiem roślinnym

Ewapotranspiracja uprawy różni się wyraźnie od ewapotranspiracji referencyjnej, ponieważ pokrycie gruntu, właściwości części zielonej uprawy i opór aerodynamiczny uprawy różnią się od takich właściwości trawy.

Wpływ cech odróżniających uprawę polową od trawy jest wyrażony przez współczynnik uprawy K_c .

Wyznaczanie ewapotranspiracji rzeczywistej

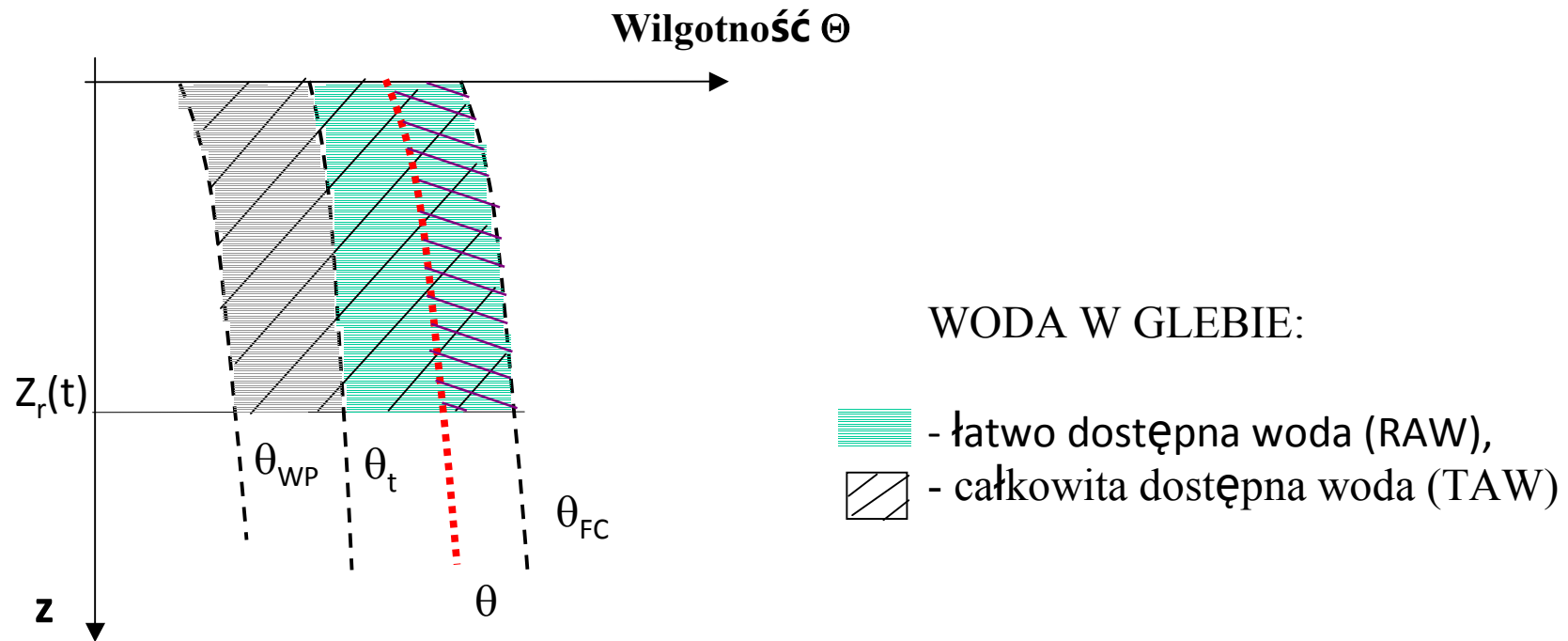
$$ET = K_s K_c ET_o$$

gdzie K_s jest współczynnikiem stresu wodnego

$$K_s = \frac{TAW - D_r}{TAW - RAW}$$

a D_r oznacza wyczerpanie wody w strefie korzeni

Wyczerpanie wody w dobie i

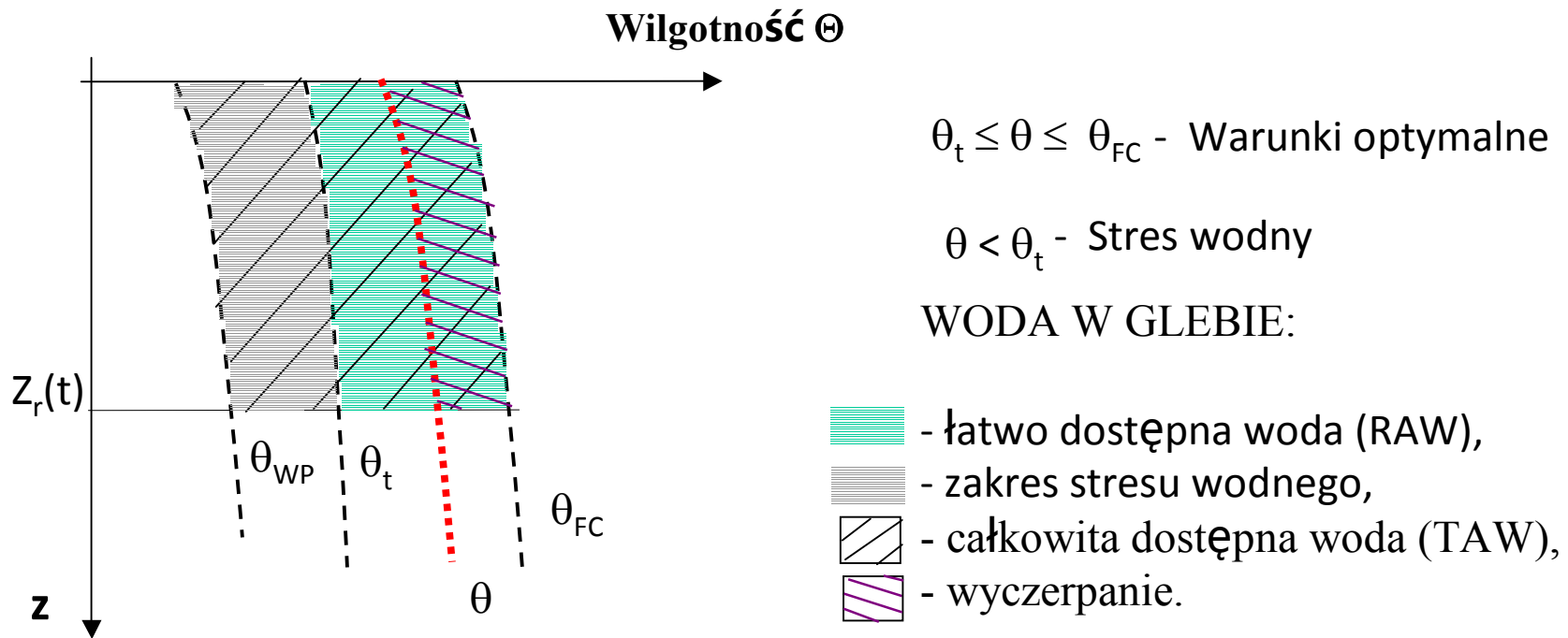
Całkowita dostępna woda TAW:

$$TAW_i = \sum_{j=1}^{j=J_i} (\theta_{FCj} - \theta_{WPj}) \Delta z$$

Łatwo dostępna woda RAW:

$$RAW_i = \sum_{j=1}^{j=J_i} (\theta_{FCj} - \theta_{ij}) \Delta z$$

Wyczerpanie wody w dobie i

Wyczerpanie wody w strefie korzeni:

$$D_r(t) = \sum_{k=1}^{N(t)} (\theta_{FC}^k - \theta^k) \Delta z$$

Dobowe wyczerpanie wody z bilansu wody:

$$D_{ri} = D_{ri-1} - (P - RO)_i - I_i - CR_i + ET_i + DP_i$$

Wyznaczanie dobowego (*i*) wyczerpania D_r

$$\text{dla } 0 \leq D_{ri} \leq RAW_i, \quad K_s = 1$$

$$D_{ri} = D_{ri-1} + ET_{ci} - (P - RO)_i - I_i - CR_i + DP_i, \quad ,$$

$$\text{dla } RAW_i \leq D_{ri} \leq TAW_i, \quad K_s < 1$$

$$D_{ri} = D_{ri-1} + ET_i - (P - RO)_i - I_i - CR_i + DP_i, \quad ,$$

$$ET_i = K_{si} K_{ci} ET_{0i},$$

$$K_{si} = \frac{TAW_i - D_{ri}}{TAW_i - RAW_i}$$

Wyczerpanie (D_r) dla warunków stresu wodnego

dla $RAW_i \leq D_{ri} \leq TAW_i$,

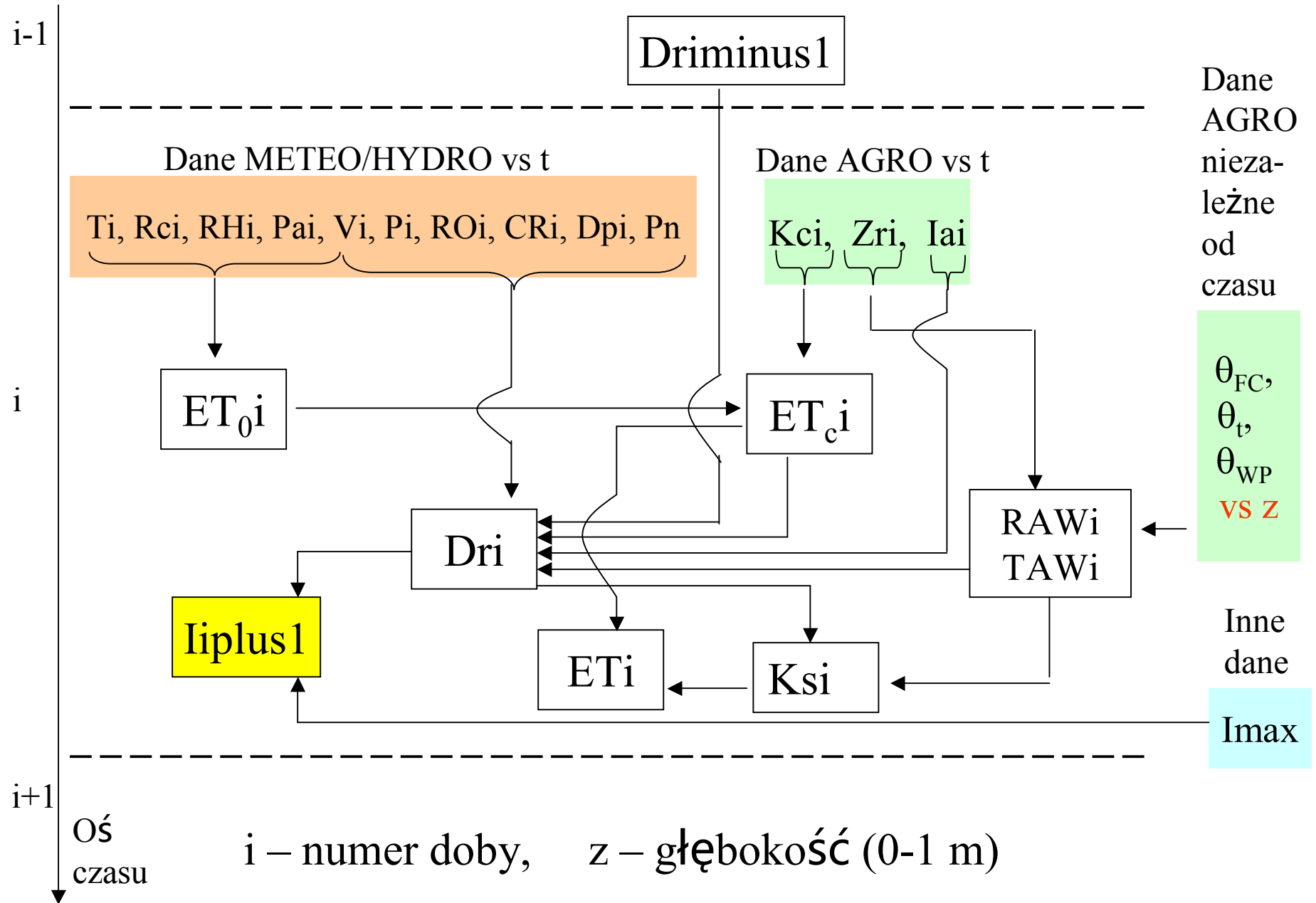
$$D_{ri} = \frac{[D_{ri-1} - (P - RO)_i - I_i - CR_i + DP_i](TAW_i - RAW_i) + ET_{ci}TAW_i}{TAW_i - RAW_i + ET_{ci}},$$

Predykcja dawki nawodnienia:

$$D_{ri} < RAW_i, \quad I_{i+1} = 0$$

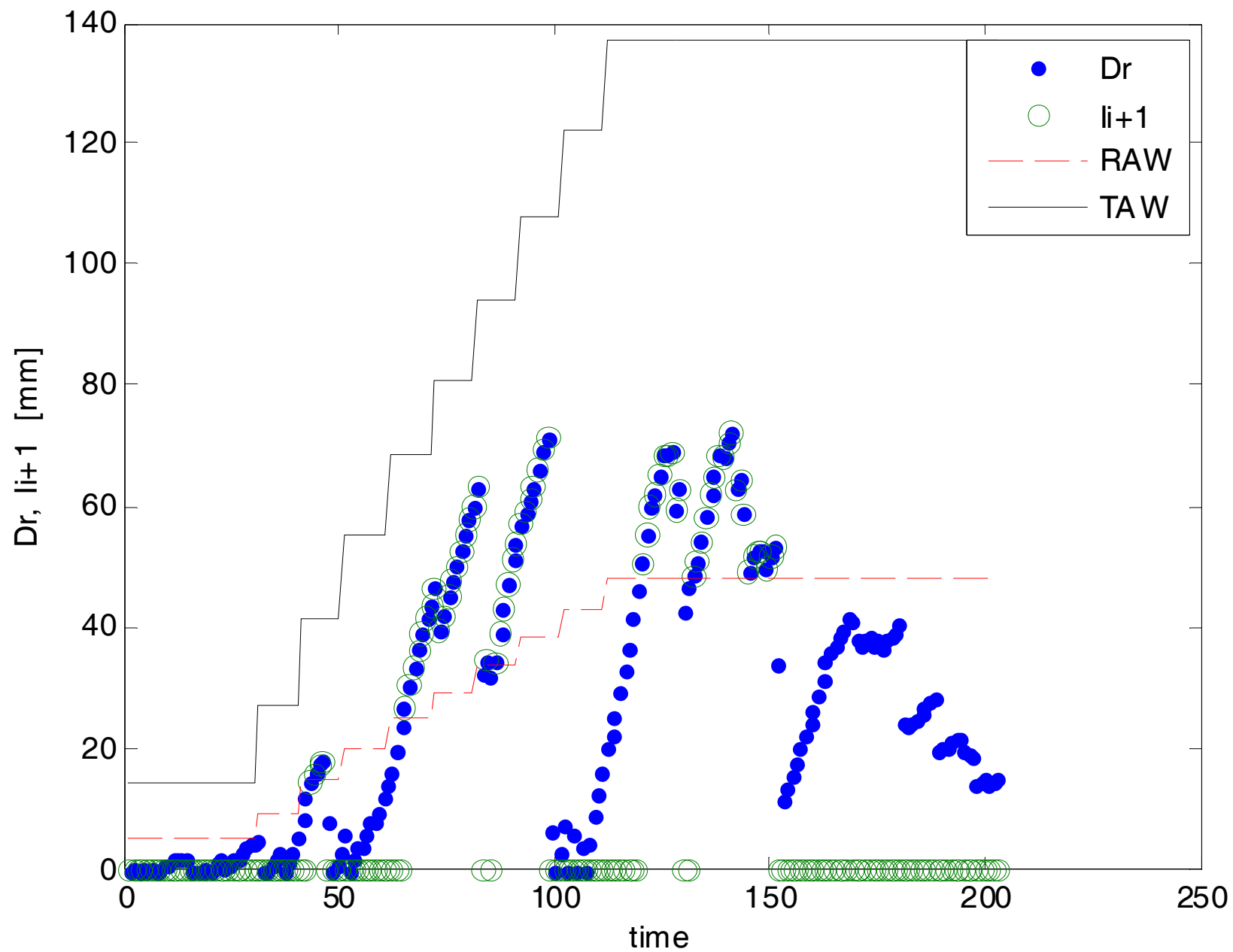
$$D_{ri} \geq RAW_i, \quad I_{i+1} = \alpha D_{ri}$$

Algorytm predykcji nawadniania

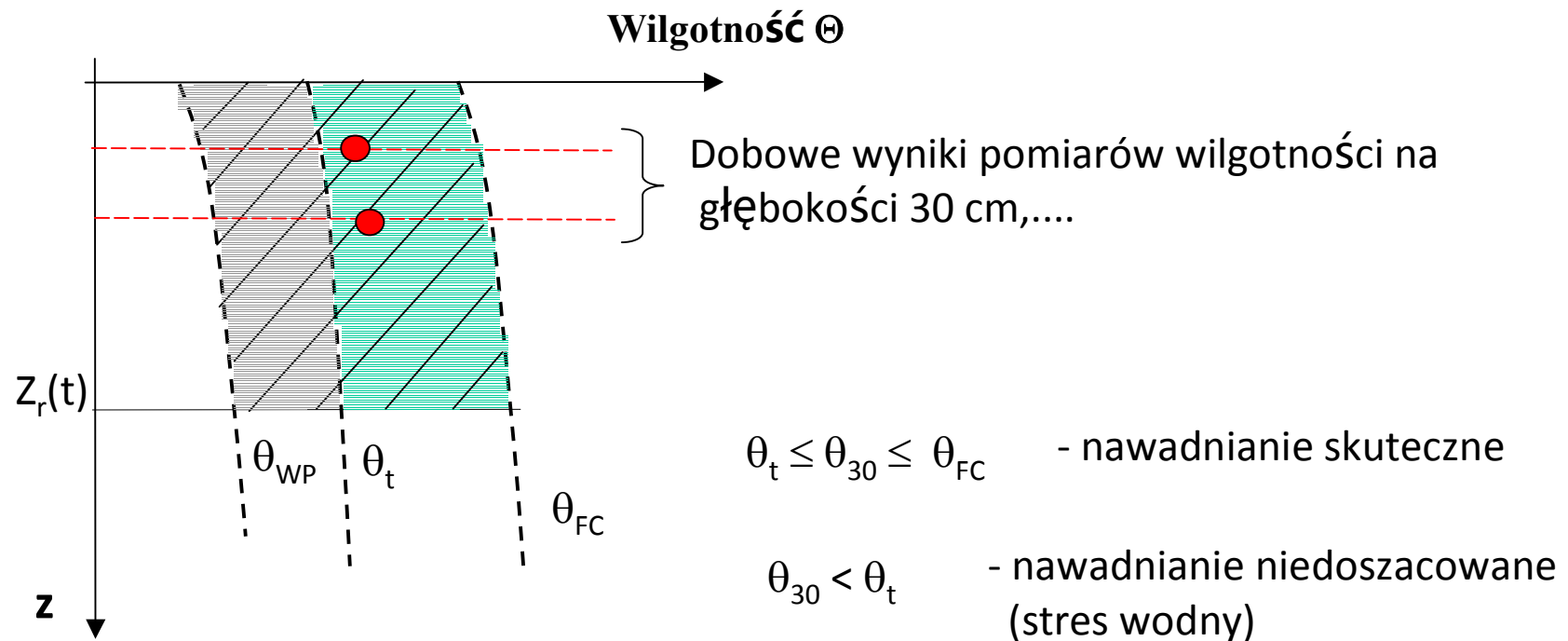

Wyniki dla buraka cukrowego, 2021 rok, Kujawy;

$$I_{i+1} = D_{ri}$$

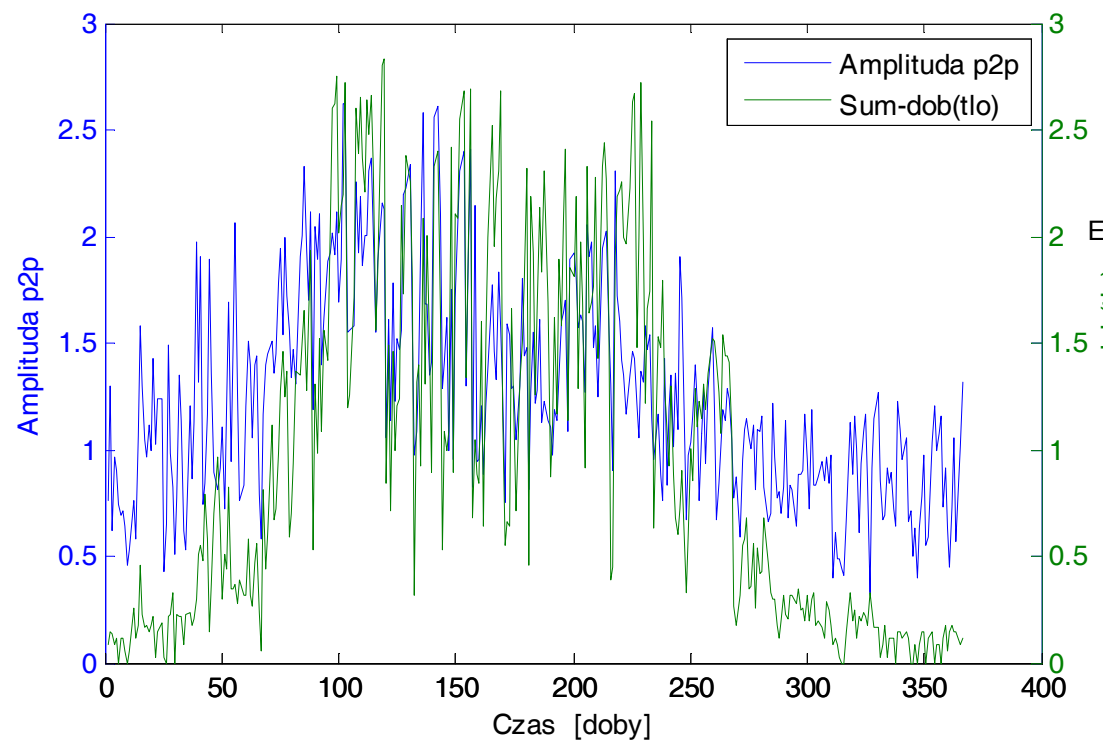
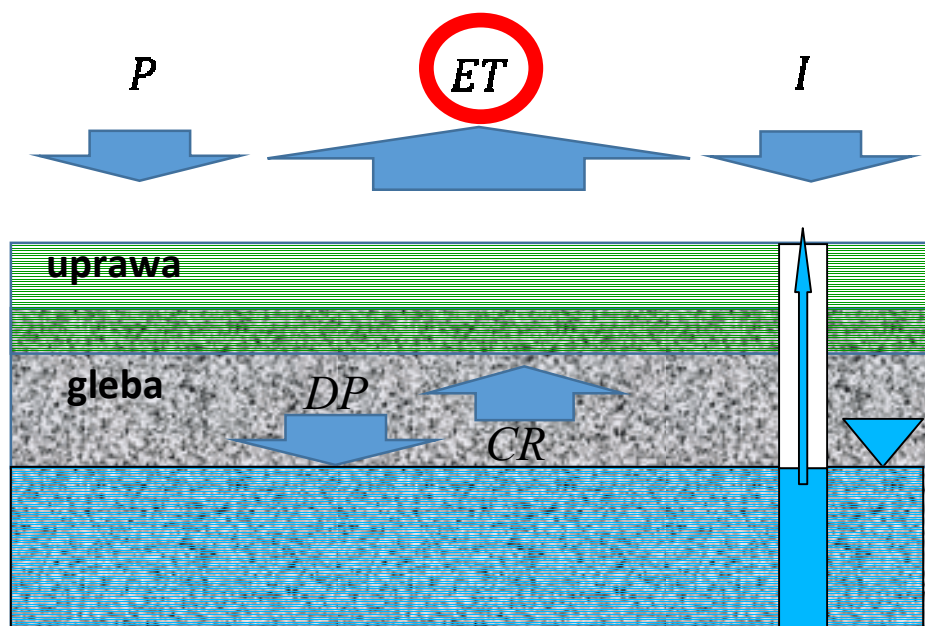
Walidacja predykcji

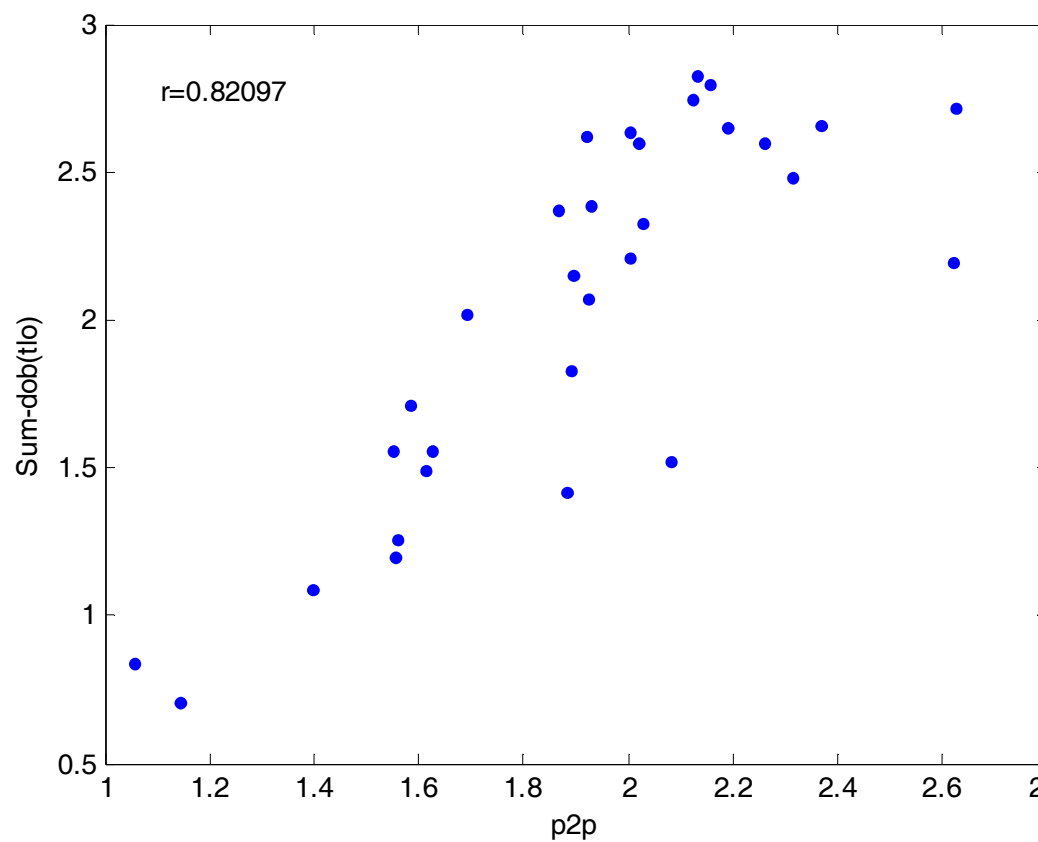
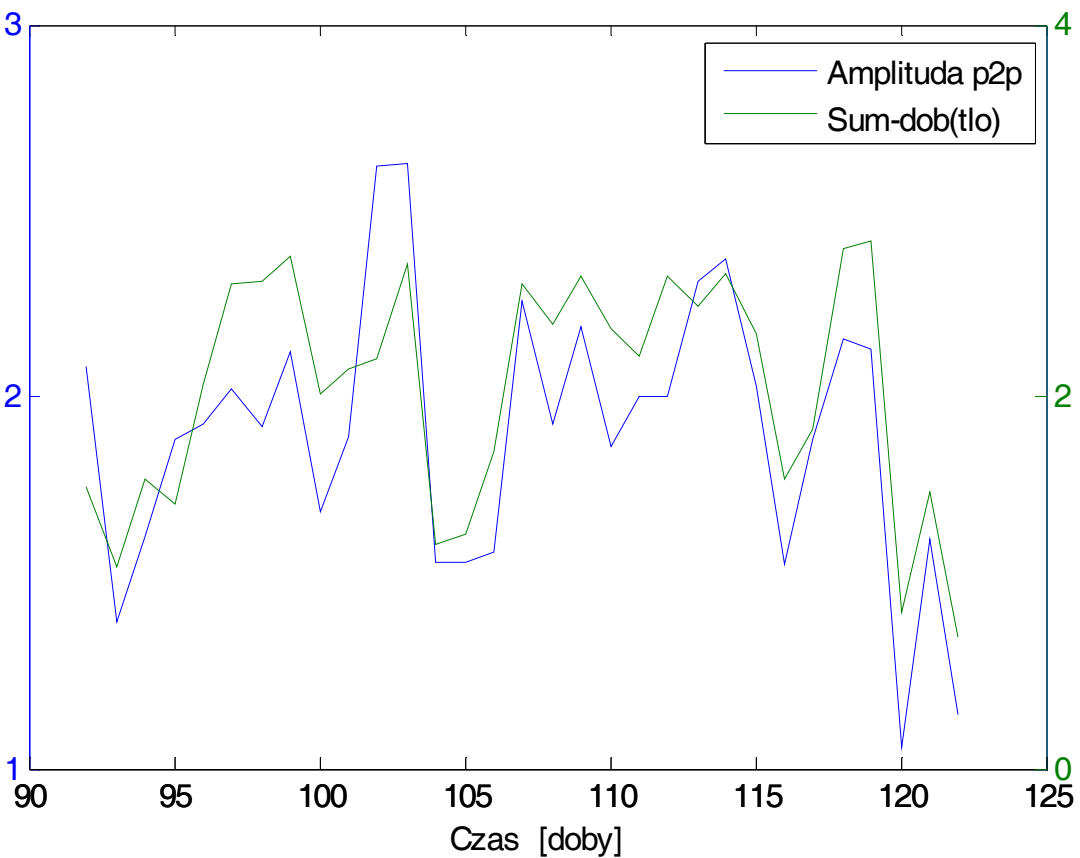
Podsumowanie

1. Opracowano i przetestowano algorytm obliczeń ewapotranspiracji referencyjnej, potencjalnej i rzeczywistej,
2. Opracowano algorytm predykcji nawadniania,
3. Opracowano koncepcję walidacji modelu nawadniania.
4. Przygotowano procedury do aplikacji sieciowej.

Ewapotranspirancja a poziom wody gruntowej

Ewapotranspirancja a poziom wody gruntowej

Dziękuję za uwagę
www.wodadlakujaw.pl

